

HIV-indikátor betegségek

Útmutató a felnőttkori HIV-tesztelés bevezetéséhez az egészségügyi helyszíneken

Vezetői összefoglaló

A becslések szerint a körülbelül 2,3 millió, az európai térségben élő HIV-fertőzött egyharmada nincs tudatában állapotának, és ez jelentős mértékű késői diagnózishoz, valamint a betegség terjedéséhez vezet szerte a térségben. Nyugat-Európában az újonnan diagnosztizált HIV-pozitívok 45-50%-át későn diagnosztizálják és későn kezdik el kezelni (azaz CD4-szám <350 sejt/μL értékkel). A késői diagnózishoz köthető a HIV-vel kapcsolatos megbetegedések és halálozások számának növekedése, a kezeléseket alacsonyabb eredményessége, az egészségügyi ellátás megnövekedett díja és a terjedés sebességének növekedése. A HIV korai diagnosztizálásának tehát számos előnye van, ezért kellene a korai diagnosztizálás központi szerepet betöltenie a közegészségügyi stratégiában. A korábbi diagnózis eléréséhez innovatív megközelítésekre van szükség a tesztelések javítására azok körében, akik a legnagyobb valószínűséggel HIV-vel fertőződtek, és akik későn jelentkeznek kezelésre.

Ez az útmutató azokra fókuszál, akik olyan egészségügyi intézményeket látogatnak, beleértve a területre specializálódott intézményeket, ahol a HIV-tesztelés nem része az alapvető egészségügyi ellátásnak a bizonyos betegségekben szenvedő páciensek számára. Ez a javasolt újszerű megközelítés, a HIV indikátorbetegség szerinti tesztelése a teljes kiterjedt országos HIV-tesztelési stratégia kiegészítő eleme kellene, hogy legyen. Ez az útmutató számos európai klinikai szakértői szövetség képviselőinek részvételével és a WHO Európai Regionális Irodájának, valamint az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központnak szellemi hozzájárulásával lett összeállítva. Az útmutató a releváns szakterületek és egészségügyi szolgáltatóit, valamint a HIV-tesztelési programokért felelős alkalmazottakat célozza. Az útmutató részben a HIDES-tanulmány (Tanulmány a HIV-re utaló betegségekről Európa-szerte) során kifejlesztett metodológiára épít, amely több mint 0,1% fel nem ismert HIV előfordulással dokumentált indikátor betegségeket. Nemrég készült tanulmányok kimutatták, hogy a HIV indikátorbetegség szerinti tesztelésének bevezetése megvalósítható és elfogadható a rutinszerű ellátás részeként, de a kivitelezés kihívásait is vizsgálták, amelyeket a jelen útmutató is tárgyal.

Az útmutató céljai a következők:

- Hogy bátorítsa a HIV indikátorbetegség szerinti tesztelésének bevezetését az országos HIV-tesztelési stratégia részeként, a helyi HIV-előfordulás, a folyamatban lévő tesztelési programok és a helyi egészségügy figyelembe vételével.

- Hogy megközelítéseket és gyakorlati eszközöket javasoljon az egészségügyi szakemberek oktatásával és képzésével kapcsolatban olyan módszerekről, amelyek segítenek leküzdeni a HIV-teszt ajánlását megakadályozó gátat.

A HIV-indikátor betegségek 3 kategóriába sorolhatók:

1. AIDS-meghatározó betegségek a HIV fertőzéssel élők körében
2. A 0,1%-nál magasabb nem diagnosztizált HIV-előfordulással rendelkező betegségek
3. Olyan betegségek, ahol a HIV-fertőzés diagnosztizálásának hiánya jelentős mértékben kedvezőtlen hatással lehet az illető klinikai kezelésére.

Randomizált, kontrollós vizsgálatokból származó nagy mennyiségű bizonyíték támasztja alá azokat a következményeket, amelyek az AIDS meghatározó betegségekben szenvedő HIV-fertőzöttek kezelésének elmulasztása eredményez. A teszt ajánlásának elmulasztását ebben az esetben nem lehet helyes klinikai gyakorlatnak nevezni. A jelentések szerint a 0,1%-nál magasabb HIV-előfordulással rendelkező betegségek rutin tesztelése költséghatékony és potenciálisan növelheti a HIV korábbi diagnosztizációját, így lehetőséget nyújtva a gondozás és kezelés korábbi elkezdésére.

Javaslatok:

- Bármely (még nem bizonyítottan HIV-pozitív) személynek, aki potenciálisan **AIDS-meghatározó betegségben** szenved, **erősen ajánlott, hogy részt vegyen a HIV-tesztelésen.**
- Bármely, **0,1%-nál nagyobb nem diagnosztizált HIV előfordulással rendelkező** betegségben szenvedő személynek erősen **ajánlott** a HIV-tesztelésen való részvétel.
- Olyan indikátorbetegségek esetén, ahol a szakvélemény 0,1%-nál nagyobbak ítéli meg a HIV-előfordulást, de még további bizonyíték szükséges, tanácsos felajánlani a tesztet.
- Olyan betegségek esetében, ahol a **HIV-fertőzés felismerésének elmulasztása jelentős mértékben hátrányosan érintheti** az illető klinikai kezelését, a tesztet **fel kell ajánlani** a további immunszuppresszió és az abból következő komolyan hátrányos kimenetel elkerülése érdekében, valamint az indikátorbetegség kezelésére adott potenciális reakció maximalizálása miatt (attól függetlenül, hogy a becsült előfordulás 0,1%-nál alacsonyabb-e).

A teljes útmutató dokumentum elérhető angol nyelven a www.hiveurope.eu/weboldal.

1. táblázat Az indikátorbetegségek és a HIV-tesztelés ajánlásának definíciói

1. Betegségek, amelyek AIDS-re utalnak a HIV-vel élők között*

Erősen ajánlott tesztelés:	<p>Daganatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Méhnyakrák • Non-Hodgkin limfóma • Kaposi szakróma <p>Bakteriális fertőzések</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mycobacterium Tuberculosis</i>, a tüdőben és tüdőn kívül • <i>Mycobacterium avium complex (MAC)</i> vagy <i>Mycobacterium kansasii</i>, szétterjedt vagy tüdőn kívüli • <i>Mycobacterium</i>, más fajták vagy nem azonosított fajták, szétterjedt vagy tüdőn kívüli • Pneumonia, visszatérő (2 vagy több esemény 12 hónapon belül) • Salmonella szeptikémia <p>Vírusos fertőzések</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cytomegalovírus retinitis • Más típusú cytomegalovírus (a máj, lép, és mirigyek kivételével) • Herpes simplex, fekély(ek) > 1 hónap/bronchitis/pneumonitisz • Előrehaladott multifokális leukoencephalopathia <p>Parazitás fertőzések</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agyi toxoplazmózis • Kriptosporidózis hasmenés > 1 hónap • Isosporiasis > 1 hónap • Atípusos szétterjedt leishmaniasis • Reaktivált amerikai trypanosomiasis (meningoencefalitisz vagy miokarditisz) <p>Gombás fertőzések</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Pneumocystis carinii</i> pneumonia • Nyelőcső candidiasis • Hörgő/légcső/tüdő candidiasis • Tüdőn kívüli kriptosporidózis • Histoplazmózis, szétterjedt/tüdőn kívüli • <i>Coccidioidomycosis</i>, szétterjedt/tüdőn kívüli • Penicilliosis, szétterjedt
----------------------------	--

3. Betegségek, amelyek esetében a HIV-fertőzés felismerésének hiánya jelentős mértékben kedvezőtlen hatással lehet az illető klinikai kezelésére

Ajánlja fel a tesztet:	<ul style="list-style-type: none"> • Agresszív immunosuppresszív terápiát igénylő betegségek:<ul style="list-style-type: none"> • Rák • Transzplantáció • Immunosuppresszív terápiával kezelt autoimmun betegségek • Alapvető helyet elfoglaló agyi lézió • Idiopátikus/trombotikus trombocitopéniás purpura
------------------------	--

2a. 0,1%-nál nagyobb nem diagnosztizált HIV-előfordulással kapcsolatos betegségek

Erősen ajánlott tesztelés:	<ul style="list-style-type: none"> • Szexuálisan terjedő fertőzések • Rosszindulatú limfóma • Végbélrák/diszplázia • Méhnyak diszplázia • Herpesz zoster • Hepatitisz B vagy C (akut vagy krónikus) • Megmagyarázhatatlan limfadenopátia • Mononukleózis-szerű betegség • Közösségben szerzett pneumonia • Megmagyarázhatatlan, 4 hétnél tovább tartó leukocitopénia/trombocitopénia • Szeborreás dermatitisz/exantéma • Invazív pneumococcus megbetegedés • Megmagyarázhatatlan láz • Candidémia • Viszcerális leishmaniasis • Terhesség (a születendő gyermekre vonatkozóan)
----------------------------	---

2b Más betegségek, amelyek valószínűleg 0,1%-nál magasabb nem diagnosztizált HIV-előfordulással rendelkeznek

Ajánlja fel a tesztet:	<ul style="list-style-type: none"> • Elsődleges tüdőrák • Limfocitás meningitisz • Szájüregi szőrös leukoplákia • Súlyos vagy atípusos psoriasis • Guillain–Barré-szindróma • Mononeuritis • Szubkortikális demencia • Szklerosis multiplexhez hasonló megbetegedések • Perifériás neuropátia • Megmagyarázhatatlan súlyvesztés • Megmagyarázhatatlan szájüregi candidiázis • Megmagyarázhatatlan krónikus hasmenés • Megmagyarázhatatlan krónikus vesekárosodás • Hepatitisz A • Candidiázis
------------------------	--

* A CDC és a WHO besorolási rendszere alapján